

Op weg langs de uitgezette route

Dit is dan de marsroute, die voor ons ligt. Niet van halte tot halte beschreven. Niet zonder mogelijkheden open te laten om alternatieve wegen te kiezen. Maar wel in grote lijnen en met een duidelijk reisdoel.

De belangrijke zaken, waar het nu om gaat, zijn duidelijk aangegeven. Gaandeweg zullen we ons soms aan onvoorziene omstandigheden moeten aanpassen. Misschien zullen we weleens heel nieuwe wegen moeten inslaan. Met dit beleidsplan in de hand zal het ons makkelijker vallen, dan de nieuwe prioriteiten te bepalen. Dit plan is een hulpmiddel, geen doel in zichzelf. Samen ermee op weg dus!

Samenvatting van de beleidsvoornemens voor de periode 1978-1982

ALGEMEEN

1. Het IVN stelt zich tot taak in Nederland te werken aan bewustmaking van de natuur- en milieuproblematiek. Dit betekent dat behalve natuurbeschermingseducatie ook milieueducatie moet worden bedreven, hetgeen in de statuten moet worden vastgelegd. Deze uitbreiding van het taakveld betekent dat degenen die deze taken verrichten daarvoor moeten worden toegerust.
2. Wisselwerking tussen de vrijwilligers en hen die zich beroepshalve met natuur- en milieueducatie bezighouden is voor beiden van groot belang. De werkverbanden waarin deze wisselwerking tot stand komt (afdelingen, werkgroepen) dienen een duidelijke plaats in de organisatie te hebben.
3. Ieder die deel uitmaakt van het IVN dient zich voortdurend bewust te zijn van de onderlinge verbondenheid en de wederzijdse afhankelijkheid. Daartoe dient het tijdschrift *Mens en Natuur* vaker te verschijnen en nadrukkelijk de onderlinge verbondenheid te bevorderen (zie ook punt 20).
4. Het IVN streeft naar de tot standkoming van een netwerk van veldstudiecentra en van een landelijk centrum voor natuur- en milieueducatie.
5. Nauwe samenwerking van "groene" organisaties is van groot belang voor de natuur- en milieueducatie. Het IVN moet bevorderen dat een overlegorgaan voor educatie tot stand komt, waarin taken en activiteiten worden gecoördineerd.
6. Het bestuur van het IVN moet worden bijgestaan door een college van advies, waarin zoveel mogelijk sectoren van de samenleving zijn vertegenwoordigd en dat, op verzoek of uit eigen beweging, adviseert ten aanzien van beleidsbeslissingen.

TAAKVELDEN

7. Op het terrein van het onderwijs dienen de volgende onderwerpen (nog) meer aandacht te krijgen:

- (na)scholingsprogramma's voor onderwijsgeevenden
  - ontwikkeling van didactische werkvormen en onderwijsstrategieën
  - bevordering van de integratie van natuur- en milieueducatie in het schoolwerkplan.
8. Het IVN moet meer informatie publiceren over natuur- en milieueducatie buiten de school, in het bijzonder ten behoeve van het jeugd- en jongerenwerk en mede gericht op mogelijkheden die ook de stad hiervoor biedt.
  9. De natuurbeschermingswerkkampen dienen te worden gehandhaafd. Nieuwe mogelijkheden hiervoor dienen te worden onderzocht en beproefd. Het vrijwillig educatief natuurbeheer gedurende weekeinden dient te worden uitgebreid.
  10. Het landelijk bureau moet districten en afdelingen op de hoogte houden van plannen op het terrein van de ruimtelijke ordening die ter discussie komen, opdat educatieve activiteiten kunnen worden ontwikkeld, gericht op het begrijpelijk maken (van geval tot geval) van de problematiek. Daarbij moet de nadruk worden gelegd op de mogelijkheden die er zijn voor inspraak.
  11. Veel aandacht moet worden geschonken aan het zgn. stedelijke milieu en de mogelijkheden die ook dit biedt voor natuur- en milieueducatie en zelfwerkzaamheid van de stedelingen.
  12. Bij het informeren van de vrijwilligers dient vooral ook aandacht te worden geschonken aan de problemen van water-, bodem- en luchtverontreiniging.
  13. Milieuvriendelijke verpakking en consumptievormen moeten worden gesignaleerd.
  14. Het energieprobleem verdient onze volle en voortdurende aandacht. Daarbij moet worden gestreefd naar samenwerking met organisaties die zich in hoofdzaak hiermee bezig houden en over veel informatie beschikken.

ORGANISATIE, BESTUUR, BUREAU

15. Nadere structurering van de organisatie van het IVN zal in de statuten worden vastgelegd. Hierbij zal o.a. aandacht worden geschonken aan:
  - regeling van het lidmaatschap (o.a. verspreide leden)
  - plaats van de werkorganen (afdelingen, werkgroepen) in het geheel
  - invloed van de leden (via de districten) op de samenstelling van het bestuur.
16. Het landelijk bureau is het centrale steunpunt van het IVN-werk. De administratieve onderbouw hiervan moet worden verstrekt. Overigens streeft het IVN primair naar uitbreiding van het aantal provinciale consultants.
17. Een consultant voor organisatie en een studiesecretaris zijn onmisbaar in de formatie van het bureau. Bij het ministerie van CRM zal erop worden aangedrongen ook deze functionarissen in de subsidieregeling op te nemen.
18. In overleg met de besturen van de betrokken werkgroepen dient de omvang van de taak van bureaumedewerkers, die optreden als secretaris van een werkgroep, te worden vastgesteld.
19. Goede communicatie tussen bestuur, landelijk bureau en de leden kan worden bevorderd door veelvuldiger verschijnen van "Mens en Natuur" (zie ook punt 3). "Berichten aan de afdelingen" dient daarin te worden opgenomen. Een nieuwe uitgave, met informatie voor de besturen zal aan alle bestuursleden van afdelingen en werkgroepen worden toegezonden.

VORMING EN TRAINING

20. Het toerusten van de eigen leden voor hun taken in de afdelingen of werkgroepen heeft hoge prioriteit.
21. Inhoud en organisatie van de cursus voor natuurgidsen zullen nader worden bestudeerd. Het cursusboek zal, waar nodig, worden herzien en aangevuld. Ondersteuning en begeleiding van docenten zullen worden uitgebreid.
22. Gebruik makend van ervaringen die reeds zijn opgedaan zal een opzet worden gemaakt voor een basiscursus voor natuur- en milieueducatie.
23. Cursussen en andere trainingsvormen worden voorbereid voor groepen medewerkers als: afdelingsbesturen, schoolgidsen, organisatoren van vrijwillig educatief natuurbeheer enz.
24. In drukwerken die het IVN uitgeeft en documentatie die aan de leden ter beschikking wordt gesteld dient vooral ook rekening te worden gehouden met mogelijkheden voor zelfstudie. Ook het tijdschrift "Mens en Natuur" dient hieraan mee te werken.
25. Een beraadsgroep zal worden samengesteld voor interne vorming en training, ter begeleiding van cursussen en trainingsprogramma's.

Bijlage I

DEFINITIE VAN BEGRIPPEN DIE IN HET BELEIDSPAN WORDEN GEBRUIKT

Het natuur- en milieueducatieve werk zoals dit in het voor u liggende plan is verwoord zal alleen goed gezamenlijk kunnen worden uitgevoerd wanneer IVN-werkers elkaar kunnen "verstaan". Hierbij is het van belang dat iedereen eenzelfde betekenis toekent aan bepaalde woorden of begrippen die in de natuur- en milieueducatie veel worden gebruikt.

De onderstaande definities gelden niet als de enige waarheid. Buiten het werkveld van het IVN zullen er zeker mensen zijn die andere betekenissen aan de genoemde begrippen geven. Hier is geprobeerd om zoveel mogelijk aan te sluiten bij algemeen gangbare definities in dit werkveld.

We zouden ervoor willen pleiten om binnen het IVN deze begrippen zoveel mogelijk te gebruiken opdat het de communicatie intern verbetert en we voor niet IVN-ers eenzelfde duidelijke taal spreken.

Aandachtsgebieden - Onderwerpen (hier in de milieuproblematiek) waaraan speciale aandacht dient te worden geschonken.

Beleid - Een min of meer weloverwogen streven om bepaalde doeleinden met bepaalde middelen en in een bepaalde tijdsvolgorde te bereiken. Beleid wordt in het algemeen door of

in opdracht van een bestuur vastgesteld, als richtlijn voor de leden.

Biosfeer - Het bovenste deel van de aardkorst en het onderste deel van de atmosfeer waar het leven zich afspeelt.

Didactiek - Toegepaste onderwijskunde, in die zin dat het altijd gekoppeld is aan een vak of een groep van vakken b.v. didactiek van de biologie.

Doelgroep - Min of meer duidelijk begrensde groep waarop activiteiten worden gericht; deze kunnen speciaal aan de behoefte, mogelijkheden en toegankelijkheid van de groep worden aangepast.

Doelstelling - Formulering van de doelen die de vereniging beoogt.

Ecologie - De wetenschap die relaties tussen levende of groepen van levende organismen en de niet-levende componenten in hun omgeving bestudeert.

Ecosysteem - Een functioneel stelsel dat een gemeenschap van levende organismen of niet-levende componenten omvat binnen een bepaalde ruimte.

Educatie - Zie vorming.

Evaluatie - Na afloop van een activiteit b.v. een cursus of lezing, de waarde ervan bepalen met behulp van een aantal maatstaven.

Kriterium (mv. criteria) of **beoordelingspunt** - Maatstaf waaraan de waarde van iets getoetst kan worden.

Landschap - Een geheel gevormd door samenwerking van de levende en niet-levende natuur in een herkenbaar deel van het aardoppervlak.

Landschapsecologie - De wetenschap die op geïntegreerde wijze studie maakt van het landschap als ecosysteem.

Milieu (leefmilieu) - Het geheel van voorwaarden en invloeden in ruimte en tijd die voor het leven van mensen, planten en dieren van belang zijn.

Natuureducatie - Zie natuurbeschermingseducatie.

Natuurbeschermingseducatie - Het bevorderen van begrip voor de noodzaak van natuurbescherming; dit begrip moet steunen op (voortkomen uit) verkregen inzicht.

Natuur- en milieueducatie - Het is moeilijk een scherpe grens te trekken tussen natuur- en milieueducatie. Natuur-(beschermings)educatie moet aan milieueducatie vooraf gaan. Pas als door inzicht begrip is verkregen voor de noodzaak van natuurbescherming zal kunnen worden begrepen dat bescherming van (gemeenschappen van) planten en dieren afhankelijk is van de kwaliteit van het (leef)milieu.

De natuur- en milieueducatie is een proces, een ontwikkelingsgang. In dit proces worden waarden van de natuur en het leefmilieu ontdekt en begrippen hieromtrent verduidelijkt.

Met het op gang brengen en begeleiden van dit proces, beogen we een verandering in de houding van groepen mensen als van individuen te weeg te brengen, daarbij aansluitend bij de mogelijkheden van respectievelijk de groep en het individu.

Veranderingen, die ertoe leiden dat mensen

hun verantwoordelijkheden leren kennen t.a.v. de relatie die zij met hun leefmilieu hebben. De mensen die op deze wijze milieubesef hebben gekregen zullen door ons zonodig gestimuleerd worden om dit besef in milieubewust gedrag tot uiting te brengen.

Zij kunnen dit o.a. doen door gebruik te maken van de mogelijkheden die een democratische samenleving biedt tot beïnvloeding van het maatschappelijk gebeuren en de daartoe behorende milieuproblematiek.

Natuurwetten - Vaste regels (voor zover reeds bekend) die de gevolgen voorspelbaar maken van gebeurtenissen of ingrepen in natuurlijke verhoudingen.

Prioriteiten - Voorrang.

Training - Het bijbrengen van vaardigheden (kan onderdeel zijn van vorming en educatie).

Urbanisatie - Verstedelijking, d.w.z. zowel het zich onaangepast uitbreiden van steden over het omringende platteland, als door onaangepaste bouw en inrichting tot stad verworpen van plattelandsgemeenten.

Vorming - Het proces van verandering waarin de deelnemers de mogelijkheid wordt geboden zich te oriënteren op de veranderende samenleving. Op grond van de verworven inzichten kunnen zij hun eigen situatie beter waarderen, hun eigen houding daarin bepalen en op grond daarvan tot handelen komen.

Vrijwillig educatief natuur- en landschapsbeheer - Het met korte of grote tussenruimte verrichten van werkzaamheden door vrijwilligers onder begeleiding (meestal snoeien, rooien, kappen, maaien, aflaggen enz.). Dit is nodig om een landschapsonderdeel (al of niet in een natuurreservaat) in door de beheerder gewenste toestand te behouden of terug te brengen. Bij vrijwillig educatief natuurbeheer valt sterk de nadruk op de ervaringswaarde die het werk heeft ter bevordering van natuur- en milieubesef.